

**PRZEDMIOTOWY
SYSTEM OCENIANIA
Z GEOGRAFII**

Opracowała: Krystyna Churska

PSO ma na celu wspierania rozwoju intelektualnego i osobowościowego ucznia.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz wyznacza prace konieczne do wykonania.
2. Nauczyciel informuje uczniów o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych.
3. Oceny są jawne.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń otrzymuje do wglądu na zasadach określonych przez nauczyciela.
5. Na prośbę ucznia nauczyciel uzasadnia wystawioną ocenę.

II. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI PODDAWANE OCENIANIU

A. Wiadomości

- znajomość obiektów geograficznych i ich lokalizację na kuli ziemskiej;
- znajomość i rozumienie terminów geograficznych i definicji;
- znajomość zjawisk i procesów zachodzących w przestrzeni geograficznej w przeszłości, teraźniejszości oraz umiejętność przewidywania zmian w przyszłości;
- znajomość mechanizmów ekonomicznych funkcjonujących we współczesnym świecie w wymiarze jednostkowym i społecznym;
- rozumienie istoty i dynamiki przemian dokonujących się współcześnie w dziedzinie gospodarczej, społecznej, politycznej na tle uwarunkowań przyrodniczych, historycznych i kulturowych w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym;
- znajomość przestrzeni geograficznej w regionie, kraju i świecie jako miejsca codziennej działalności w wymiarze rodzinnym, zawodowym, społecznym;
- rozumienie potrzeby współdziałania ludzi w zakresie wymiany dóbr, wynikającego z międzynarodowego podziału pracy;
- znajomość i rozumienie struktury procesów zachodzących w skali globalnej, na podstawie systemów społecznych, ekonomicznych, politycznych, technicznych w wybranych regionach;

B. Umiejętności

- gromadzenie i uogólnianie informacji z mapy różnej treści i skali;
- gromadzenie informacji i ich oceny, np. zdjęcia satelitarne, Internet, GIS;

- dokonywanie obserwacji bezpośrednich i pośrednich zjawisk i procesów w przestrzeni geograficznej, wykazywanie związków i zależności, formułowanie wniosków;
- korzystanie z technik multimedialnych w celu porządkowania i poszukiwania rozwiązań różnych problemów geograficznych;
- wartościowanie i ocenianie rzeczy i zjawisk;
- ocenianie wartości środowiska przyrodniczego dla działalności gospodarczej człowieka;
- wiązanie umiejętności i wiedzy z różnych dziedzin w celu uzyskania informacji i rozwiązania problemów odnoszących się do działalności człowieka w środowisku;

C. Wkład ucznia we własny rozwój

- systematyczność;
- przygotowanie warsztatu pracy ucznia na lekcji (zeszyt, podręcznik, atlas, materiały wskazane przez nauczyciela)
- zaangażowanie;

D. Umiejętność pracy w grupie

- negocjowanie i osiąganie porozumienia;
- podejmowanie decyzji grupowych;
- stosowanie procedur demokratycznych.

III. WYMAGANIA EDUKACYJNE

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności wynikających z programu nauczania oraz:

- ⇒ nie radzi sobie ze zrozumieniem najprostszych pojęć i terminów geograficznych,
- ⇒ nie potrafi nawet przy pomocy nauczyciela wykonać najprostszych ćwiczeń i zadań,
- ⇒ nie wykazuje najmniejszych chęci współpracy w celu uzupełnienia braków oraz nabycia podstawowej wiedzy i umiejętności.

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową w takim zakresie, że potrafi:

- ⇒ samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela wykonać ćwiczenia i zadania o niewielkim stopniu trudności,

- ⇒ wykazać się znajomością i rozumieniem najprostszych pojęć i terminów geograficznych,
- ⇒ wskazać elementarne związki pomiędzy składnikami środowiska geograficznego.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową, co pozwala mu na:

- ⇒ wykazanie się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć i terminów geograficznych,
- ⇒ stosowanie poznanych pojęć i terminów w sytuacjach typowych,
- ⇒ wykonywanie prostych obliczeń geograficznych,
- ⇒ wskazywanie elementarnych związków przyczynowo-skutkowych zachodzących pomiędzy elementami środowiska geograficznego,
- ⇒ samodzielne rozwiązywanie elementarnych zadań geograficznych.

Ocenę **dobry** otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy programu nauczania a także potrafi:

- ⇒ samodzielnie wyjaśniać typowe zależności,
- ⇒ posługiwać się terminologią geograficzną z nielicznymi potknięciami i błędami,
- ⇒ sprawnie rozwiązywać zadania geograficzne,
- ⇒ przeprowadzić prostą analizę związków przyczynowo-skutkowych zachodzących pomiędzy elementami środowiska geograficznego,
- ⇒ samodzielnie dokonać analizy danych statystycznych przedstawionych w różnej formie,
- ⇒ w oparciu o dane liczbowe sporządzić diagramy, wykresy, kartodiagramy itp.

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który opanował **pełen zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania oraz potrafi:**

- ⇒ sprawnie poruszać się w tematyce geograficznej,
- ⇒ samodzielnie rozwiązywać problemy,
- ⇒ wykazać się znajomością pojęć i terminów oraz umiejętnością poprawnego ich zastosowania w sytuacjach typowych i nietypowych,
- ⇒ posługiwać się poprawnie terminologią geograficzną,
- ⇒ samodzielnie zdobywać wiedzę i umiejętności,
- ⇒ przeprowadzać prawidłową analizę związków przyczynowo-skutkowych, zachodzących pomiędzy elementami środowiska geograficznego,

⇒ w oparciu o źródła przeprowadzić analizę procesów i określić ich konsekwencje.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

⇒ posiada i stosuje wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia (**od 98 do 100 %**) i stosuje je do rozwiązywania zadań problemowych dużym stopniu złożoności

⇒ posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania przedmiotu w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,

⇒ reprezentuje szkołę w konkursach i olimpiadach pozaszkolnych.

IV. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

1. Oceny bieżące i oceny klasyfikacyjne (semestralne i roczne) ustala się w stopniach według skali:

- stopień celujący – 6
- stopień bardzo dobry - 5
- stopień dobry - 4
- stopień dostateczny - 3
- stopień dopuszczający - 2
- stopień niedostateczny - 1

Oceny bieżące mogą być poprzedzone znakiem „+” – plus (+ 0,5 do oceny).

2. Wiedza i umiejętności ucznia są sprawdzane i oceniane w formie:

- ***Odpowiedzi, które mogą mieć formę pisemną lub ustną*** – ucznia obowiązują znajomość materiału z trzech ostatnich lekcji, w przypadku powtórzenia - z całego działu. **Maksymalną oceną jest bardzo dobry.**
- ***Prac klasowych*** – zapowiadane, co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem i każda z nich jest obowiązkowa - **ocena konieczna. Maksymalną oceną z pracy klasowej jest celujący.**
- ***Diagnozy*** - zapowiadane, co najmniej z dwutygodniowym wyprzedzeniem i każda z nich jest obowiązkowa - **ocena konieczna. Maksymalną oceną jest celujący.**
- ***Sprawdziany powtórzeniowe*** – **ocena konieczna** dla uczniów zdających maturę z geografii. Obejmują jeden lub dwa działy z geografii. Sprawdzianów nie poprawiamy. **Maksymalną oceną jest celujący.**
- ***Sprawdzian z mapy*** – ma formę pisemną/lub ustną – **ocena konieczna. Maksymalną oceną jest celujący.**

- **Krótkich sprawdzianów pisemnych** (tzw. kartkówki) – obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji, nie muszą być zapowiedziane. **Maksymalną oceną z kartkówek jest bardzo dobry.** Kartkówek nie poprawiamy. **75% kartkówek to prace konieczne.**
- **Prac domowych** – za brak pracy uczeń otrzymuje ocenę niedostateczny.
- **Wypowiedzi na lekcji lub pracy w zespole** (tzw. aktywność) – gdzie ocenia się ucznia za pracę na lekcji plusami i minusami lub oceną. Trzy plusy zamieniają się na ocenę bardzo dobrą, trzy minusy na ocenę niedostateczną.
- **Opracowanie tematu metodą projektu** (oceniane: sprawozdania z realizacji prac projektowych, prezentacja wyników prac projektowych)- **w klasach 1 to prace konieczne. Maksymalną oceną jest celujący.**
- **Próbne matury** - wyniki z próbnej matury są zapisywane w formie procentowej **do dziennika.**

Uczeń może uzyskać dodatkowe oceny za:

- przygotowanie referatów, prezentacji,
- udział w konkursach przedmiotowych,
- wykonanie pomocy dydaktycznych np.: schematów, plansz, rysunków.

3. Poszczególnym formom aktywności przyporządkowane są następujące wagi:

FORMA AKTYWNOŚCI	WAGA
Praca klasowa	4
Poprawa pracy klasowej	4
Badanie wyników nauczania, diagnoza	4
Znajomość mapy	3
Poprawa mapy	3
Sprawdzian powtórzeniowy	2
Kartkówka	2
Odpowiedź	2
Praca domowa	1
Praca na lekcji (aktywność)	1
Prezentacje	2
Praca badawcza realizowana metodą projektu (sprawozdanie z realizacji prac projektowych, prezentacja wyników prac projektowych)	3
Wykonanie pomocy naukowych	1

4. W przypadku prac pisemnych przyjmuje się skalę punktową przeliczaną na oceny wg kryteriów :

Wyznaczona punktacja dla sprawdzianów, badania wyników nauczania, diagnoz:

Progi procentowe dla prac pisemnych	Ocena
0 - 44 %	niedostateczny
45 – 54 %	dopuszczający (53-54 %– dopuszczający plus)
55 – 74 %	dostateczny (73 -74% – dostateczny plus)
75 – 89 %	dobry (88-89 %- dobry plus)
90 – 97 %	bardzo dobry
98-100%	celujący

Wyznaczona punktacja dla kartkówek i zadań domowych:

Progi procentowe dla prac pisemnych	Ocena
0 - 44 %	niedostateczny
45 – 54 %	dopuszczający (53-54 %– dopuszczający plus)
55 – 74 %	dostateczny (73 -74% – dostateczny plus)
75 – 89 %	dobry (88-89 %- dobry plus)
90 – 100 %	bardzo dobry

V. SPOSÓB WYSTAWIENIA OCENY SEMESTRALNE I ROCZNEJ

1. Podstawą wystawienia oceny semestralnej i rocznej jest średnia ważona ocen uzyskanych przez ucznia w ciągu każdego z semestrów. Ustalenie oceny odbywa się według wzoru:

$$\text{Średnia ważona} = \frac{(ocena \times waga) + (ocena \times waga) + \dots}{\sum wag}$$

2. Uczeń musi uzyskać wszystkie oceny konieczne z prac wyznaczonych przez nauczyciela na początku roku szkolnego. W przypadku braku oceny koniecznej uczeń otrzymuje semestralną (roczną) ocenę niedostateczną.
3. Aby uzyskać pozytywną ocenę semestralną i roczną, uczeń musi otrzymać co najmniej oceny dopuszczające z połowy sprawdzianów przeprowadzonych w danym semestrze.
4. Oceny semestralne wystawiane są odpowiednio do wartości średniej ważonej wg poniższych przedziałów:

Wartość średniej ważonej	Ocena
do 1,69	niedostateczny
1,7 – 2,69	dopuszczający
2,7 – 3,69	dostateczny
3,7 – 4,69	dobry
4,7 – 5,40	bardzo dobry
powyżej 5,40	celujący

5. Ustalenie oceny rocznej odbywa się na podstawie średniej ważonej końcoworocznej (ze wszystkich ocen w roku szkolnym), po spełnieniu następującego warunku: z ocen zdobytych w drugim semestrze musi wynikać, co najmniej ocena dopuszczająca.
6. Oceny cząstkowe: 2+, 3+, 4+, 5+, traktowane są jak 2,5; 3,5; 4,5; 5,5.
7. Średnie liczymy z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku.

VI. UMOWA UCZEŃ - NAUCZYCIEL

1. Uczeń w ciągu semestru ma prawo zgłosić jeden raz nieprzygotowanie do lekcji.
2. Nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów, prac klasowych. Każde następne nieprzygotowanie to ocena niedostateczna. Brak przygotowania do lekcji obejmuje m.in.: brak pracy domowej, brak podręcznika lub zeszytu, brak przygotowania z ostatnich 3 tematów. Nieprzygotowanie zgłaszane jest nauczycielowi na początku lekcji od razu, po wejściu do klasy. Zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji nie zwalnia ucznia z udziału w lekcji bieżącej.
3. Uczeń ma prawo zgłosić dodatkowo nieprzygotowanie do zajęć w przypadku co najmniej tygodniowej (4 godziny geografii w tygodniu) lub 2 tygodniowej (1,2 godziny geografii w tygodniu) usprawiedliwionej nieobecności.
4. Prace pisemne powinny być ocenione i oddane w ciągu trzech tygodni. Na prośbę ucznia nauczyciel uzasadnia ocenę.
5. Uczeń nieobecny na pracy klasowej, bez względu na przyczyny, ma obowiązek zaliczyć dany materiał w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (do 2 tygodni od daty sprawdzianu). Po tym terminie, nauczyciel może nakazać uczniowi napisanie pracy klasowej na dowolnej lekcji geografii, bez wcześniejszego poinformowania o tym ucznia.
6. Uczeń ma prawo do jednokrotnej poprawy oceny z pracy klasowej w semestrze, w terminie nie przekraczającym dwóch tygodni od otrzymania pierwszej oceny. Dla wszystkich chętnych ustala się jeden termin poprawy. Poprawa odbywa się poza lekcjami ucznia i w trakcie godzin pracy nauczyciela. Każda ocena z poprawy jest wpisywana do dziennika, przy czym ocena niedostateczna nie jest brana pod uwagę przy obliczaniu średniej ważonej. Do dziennika elektronicznego taka ocena jest wpisywana symbolem „Nz”.
7. Jeżeli uczeń, w dniu poprawy lub dodatkowego zaliczenia pracy klasowej, jest nieobecny na innych zajęciach edukacyjnych, nie może przystąpić do ich pisania.

8. Uczeń, który na sprawdzianie lub pracy klasowej korzysta z materiałów niedozwolonych lub rozmawia z innymi uczniami, jego praca nie jest oceniana przez nauczyciela i automatycznie otrzymuje ocenę niedostateczną. Uczeń traci prawo do jego/jej poprawy.
9. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na pracy klasowej lub zapowiedzianym sprawdzianie (ucieczka nawet całej klasy) nauczyciel ma prawo do przeprowadzenia jej w innym terminie, nawet na pierwszej lekcji geografii po powrocie ucznia (uczniów) do szkoły. Uczeń (uczniowie) jednak traci (tracą) prawo do jego/jej poprawy.
10. Kartkówki mogą być niezapowiedziane i dotyczą trzech ostatnich lekcji. Kartkówek nie można poprawiać. Uczeń musi napisać 75% kartkówek w danym semestrze.
11. Uczeń może sam zgłosić się do odpowiedzi. I w ten sposób może poprawić oceny.
12. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną na semestr pierwszy ma możliwość poprawienie oceny semestralnej. Poprawa odbywa się tylko raz z materiału z całego I semestru najpóźniej na miesiąc przed klasyfikacją roczną.
13. Każdy uczeń ma prawo do dodatkowej oceny, którą może uzyskać wykonując pracę, której tematyka została uzgodniona z nauczycielem. Dodatkową pracę uczeń ma obowiązek oddać nauczycielowi nie później niż na 2 tygodnie przed podaniem przez prowadzącego zajęcia proponowanej oceny semestralnej lub rocznej.
14. Przy końcowej ocenie rocznej brana będzie pod uwagę ocena I semestru, zaangażowanie ucznia w przyswajaniu wiedzy i nabywaniu umiejętności, systematyczna praca ucznia oraz samoocena ucznia.
15. Nauczyciel wchodząc na zastępstwo realizuje swój przedmiot i ma możliwość oceniania ucznia.
16. Uczeń po wystawieniu oceny rocznej ma prawo wystąpić o podwyższenie oceny po spełnieniu następującego warunku: uczeń nie ma godzin nieusprawiedliwionych na zajęciach edukacyjnych z geografii. Zakres wiadomości i umiejętności do egzaminu o podwyższenie oceny ustala nauczyciel prowadzący zajęcia. Zadania obejmują cały zakres materiału realizowanego w danej klasie. Zadania są ustalone na cały zakres ocen. Decyzję o przyznaniu egzaminu podejmuje Dyrektor szkoły. Egzamin składa się z części pisemnej (45 min).
17. Ustalona przez nauczyciela albo uzyskana w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego niedostateczna roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych może być zmieniona wyniku egzaminu poprawkowego. Zadania obejmują cały zakres materiału realizowanego w danej klasie. Zadania są ustalone na cały zakres ocen. Egzamin składa się z części pisemnej (45min) i części ustnej (20 min).
18. Uczeń jest zobowiązany do posiadania (wybranego przez nauczyciela) podręcznika oraz odpowiedniego atlasu geograficznego.

19. Uczeń jest zobowiązany do prowadzenia zeszytu przedmiotowego lub/ i zeszytu ćwiczeń.
20. W przypadku, gdy uczeń zgłosi chęć uzupełnienia braków z przedmiotu, nauczyciel chętnie udzieli pomocy.

VII. ZASADY WGLĄDU UCZNIÓW, RODZICÓW/OPIEKUNÓW DO PRAC PISEMNYCH

Na wniosek ucznia lub jego rodziców/prawnych opiekunów sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne oraz inna dokumentacja dotycząca oceniania ucznia jest udostępniana uczniowi lub jego rodzicom na terenie szkoły w obecności nauczyciela, po wcześniejszym ustaleniu terminu, bez możliwości kopiowania prac.

VIII. SPOSÓB INFORMOWANIA O POSTĘPACH LUB ICH BRAKU

Informacje o postępach lub ich braku przekazywane będą:

- podczas zebrań z rodzicami,
- indywidualnych rozmów – po wcześniejszym ustaleniu terminu spotkania,
- podczas rozmów telefonicznych,
- za pośrednictwem komunikatora w dzienniku elektronicznym.

Szczegółowych informacji odnośnie postępów lub ich braku z danego przedmiotu udziela tylko nauczyciel uczący.

IX. OBNIŻENIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Nauczyciel jest zobowiązany na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej (do tego upoważnionej) obniżyć wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono deficyty rozwojowe.